

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta

Puolustusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta (HE 66/2024 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava puolustusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström, puolustusministeriö
- hallitussihteeri Elina Kokkonen, puolustusministeriö
- hallitussihteeri Alberto Guidastri, puolustusministeriö
- eversti Urpo Riissanen, Rajavartiolaitos edustaen myös sisäministeriötä
- pääluottamusmies Jouni Kurttila, Rajaturvallisuusunioni ry
- toiminnanjohtaja Minna Nenonen, Reserviläisliitto ry
- toiminnanjohtaja Janne Kosonen, Suomen Reserviupseeriliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Puolustusvoimat
- Päälystöliitto ry
- Upseeriliitto ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia (1438/2007). Esityksen tavoitteena on mahdollistaa Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän välttämättömän tarpeen sitä edellyttäessä Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettujen asevelvollisten kertausharjoitukseen määrääminen rajaturvallisuuden välttämättömäksi ylläpitämiseksi voimassa olevassa laissa säädettyä kolmea kuukautta nopeammin.

Hallituksen esityksessä kuvataan Suomen turvallisuustilanteen muutosta ja monimuotoisia uhkia, kuten maahantulon välineellistämistä hybridivaikuttamisen keinona (s. 4). Hallintovaliokun-

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2024 vp

ta toteaa, että tapahtumat Suomen turvallisuusympäristössä ovat osoittaneet, että viranomaisten oikea-aikaisen ja riittävästi resursoitun toimintakyvyn turvaaminen on kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeää. Lakia ja sen välttämättömyyttä on tarkasteltava yleisen turvallisuustilanteen ja erityisesti Venäjän Suomeen kohdistaman välineellistetyn maahantulon näkökulmasta. Valiokunta tuo tässä yhteydessä myös esiin lausunnossaan HaVL 6/2024 vp todetun asian siitä, että Suomella on EU:n ja Naton ulkorajavaltiona korostettu vastuu ulkorajoista ja Schengen-valtiona myös Schengenin toimivuudesta ja kestävyyydestä.

Voimassa olevan asevelvollisuuslain 32 §:ssä säädetään kertausharjoitukseen määräämisestä. Kertausharjoitukseen voidaan määrätä reserviin kuuluva asevelvollinen. Määräys osallistua kertausharjoitukseen lähetetään asevelvolliselle vähintään kolme kuukautta ennen harjoituksen alkamista. Määräajasta voidaan asevelvollisen suostumuksella poiketa. Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän välttämättömän tarpeen sitä edellyttäessä voidaan reserviin kuuluvia asevelvollisia määrätä lain 48 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun kertausharjoitukseen 2 momentissa säädetystä määräajasta poiketen. Välttämättömänä tarpeena on pidetty lain 32 §:n 3 momenttia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 44/2016 vp) esimerkiksi Suomen lähialueella tapahtuvaa luonteeltaan sotilaallista, uhkaavaa tilannetta, johon on pystyttävä reagoimaan riittävän nopeasti.

Esityksessä ehdotetaan nyt lain 32 §:ää muutettavaksi siten, että myös rajaturvallisuuden välttämättömän ylläpitämisen perusteella pidettäviin kertausharjoituksiin on mahdollista määrätä Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja reserviläisiä laissa säädettyä määräaika nopeammin, kun Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevä välttämätön tarve sitä edellyttää. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 48 §:ään lisätään uusi, Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja reserviläisiä koskeva kertausharjoitusperuste.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyillä muutoksilla ei ole tarkoitus laajentaa tai luoda uusia toimivaltuuksia esityksen mukaisiin kertausharjoituksiin määrätyille. Nämä toimivat Rajavartiolaitoksen henkilöstön tukena ja valvonnassa niillä toimivaltuuksilla, joista on säädetty voimassa olevassa laissa.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että rajajoukkoihin sijoitettuja reserviläisiä käytetään rajavartiomiehen välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa sellaisiin tehtäviin, joihin he ovat saaneet riittävän koulutuksen varusmiesaikana tai kertausharjoituksissa. Rajavartiomiehen välitön ohjaus ja valvonta varmistavat toiminnan oikeudellisen perustan sekä mahdollistaa myös tarvittavan lisäkoulutuksen antamisen.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että reserviläisillä on käytössään tehtävien edellyttämä varustus, johon he ovat saaneet tarvittavan käyttökoulutuksen. Osa lausunnonantajista esittää asevelvollisille oikeutta ampuma-aseen kantamiseen, jota voidaan tulevissa lainsäädäntömuutoksissa arvioida. Valiokunta pitää kannatettavana nopeampaa kutsumista kertausharjoituksiin turvallisuustilanteen niin vaatiessa, mutta kiinnittää samalla huomiota myös siihen, että reserviläisellä on tällöin mahdollisuus järjestää tarvittavat siviilielämänsä asiat ennen kertausharjoituksen tuloa.

Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä huolehtia viranomaisten riittävästä toimintakyvystä ja resursseista Suomen täysivaltaisuuden, kansallisen turvallisuuden ja rajaturvallisuuden varmistamiseksi.

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2024 vp

miseksi. Tästä syystä valiokunta pitää esitystä tavoitteiltaan kannatettavana sekä nykyisessä turvallisuustilanteessa tarpeellisena.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Hallintovaliokunta esittää,

että puolustusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 18.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Otto Andersson r
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Sofia Virta vihr
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro